

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ

Ταχ. Δ/ση: ΤΘ. 3373 ΤΚ 10210 ΑΘΗΝΑ.

Δ/ση Γραφείου: Αριστείδου 6, 3^{ος} όροφος γρ. 21, ΤΚ 10559

τηλ.+fax : α) 2130058012, β) 2106812052. E-mail: etepphil@gmail.com

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Μετά την ύποβάθμιση του μαθήματος της Ιστορίας στο Λύκειο, όπου διδάσκονται συνοπτικά και έπιφανειακά σημαντικότερα κεφάλαια, όπως ο Κυκλαδικός, Μινωικός και Μυκηναϊκός Πολιτισμός, ο Α΄ και Β΄ Άποικισμός, ή σημασία των Περσικών Πολέμων, ο Πελοποννησιακός Πόλεμος, ο Φίλιππος Β΄ και το οίκουμενικό κράτος του Μ. Αλεξάνδρου, οι προτάσεις της Έπιτροπής που συνέστησε το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων για το μάθημα της Ιστορίας στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση, αν τελικά εφαρμοστούν, θα έπιφέρουν την χαριστική βολή στο μορφωτικό υπόβαθρο των Έλλήνων μαθητών.

Τονίζεται ιδιαίτερος ότι οι προτάσεις αυτές, που αλλοιώνουν πλήρως το πνεύμα και τους στόχους της διδασκαλίας της Έλληνικής Ιστορίας, διατυπώθηκαν, όπως και όλες οι άλλες άρνητικές προτάσεις για το μάθημα των Αρχαίων Έλληνικών και την διδασκαλία της έλληνικής γλώσσας, χωρίς να κληθώ από το Υπουργείο Παιδείας, για να έκφραση τις τεκμηριωμένες άποψεις της ή Έταιρεία Έλλήνων Φιλολόγων, ή άρχαιότερα φιλολογική έπιστημονική Έταιρεία της χώρας μας.

Με την άντίληψη ότι πρέπει να άρθή «ή πρωτοκαθεδρία της πολιτικής ιστορίας» και ή διδασκαλία να στραφή άποκλειστικά στην κοινωνική, οικονομική, στην ιστορία του περιβάλλοντος και του κλίματος, στην τοπική ιστορία και στην μουσειακή έκπαίδευση, ύποβαθμίζεται ή διάκριση στις βασικές χρονικές περιόδους της έλληνικής ιστορίας και προκαλείται σύγχυση και άδυναμία στους μαθητές να έντάξουν τα γεγονότα και όλες τις εξέλιξεις στον χρόνο. Παραβλέπεται όμως ότι ή διδασκαλία των κοινωνικών, οικονομικών, πνευματικών και έν γενει των πολιτισμικών εξέλιξεων διευκολύνεται ούσιαστικά με την σαφή ένταξη των στις βασικές χρονικές περιόδους και σε συνάφεια με τα πολιτικά γεγονότα που διαδραματίζονται σε αυτές.

Συγκεκριμένα:

Για την διδασκαλία της Μυθολογίας στην Γ΄ Δημοτικού ή Έπιτροπή προτείνει ή διδασκαλία των έλληνικών μύθων να γίνεται με άναφορές στους μύθους άλλων λαών χωρίς μνεία των πολιτικών, ιδεολογικών και πολιτισμικών διαδικασιών των προϊστορικών κοινωνιών. Η άντίληψη αυτή είναι άκρως άντιπαιδαγωγική, δεδομένου ότι χωρίς έπαρκή γνώση της Έλληνικής Μυθολογίας αυτής καθ΄ έαυτην ο μαθητής των 8 έτών δεν έχει την άντιληπτική δυνατότητα να προχωρή σε διαπολιτισμικούς συσχετισμούς. Έτσι το μόνο που έπιτυγχάνει ή πρόταση αυτή είναι να προκαλή την

ἀπέχθεια τῶν μικρῶν μαθητῶν γιὰ ἓνα τόσον εὐχάριστο καὶ γιὰ τὴν ἡλικία τους πρόσφορο μάθημα, ὅπως εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ Μυθολογία. Τὸ ἴδιο ἀρνητικὸ συναίσθημα θὰ τοὺς προκληθῆ γιὰ τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας καὶ στὶς ἄλλες τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ, ἂν ἐφαρμοσθοῦν οἱ σχετικὲς προτάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως θὰ δειχθῆ παρακάτω.

Διαπιστώνομε μὲ κατάπληξη καὶ μεγάλη ἀνησυχία ὅτι στὴν Δ΄ Δημοτικοῦ ἀντικαθίσταται ἢ μέχρι σήμερα διδασκαλία τῆς Ἀρχαίας καὶ Ρωμαϊκῆς Ἱστορίας, ἢ ὁποία ἀποτελοῦσε τὴν ὁμαλὴ καὶ λογικὴ συνέχεια τῆς ὕλης τῆς Γ΄ Δημοτικοῦ (Μυθολογία), μὲ τὴν «*διδασκαλία τῆς οἰκογενειακῆς, προφορικῆς καὶ τοπικῆς ἱστορίας*» (!). Προτείνονται μάλιστα καινοφανεῖς καὶ μικρῆς σημασίας διδακτικὲς προσεγγίσεις, ὅπως «*ἱστοριοποίηση τοῦ περιβάλλοντος χώρου*», «*δημιουργία οἰκογενειακῶν δένδρων*», «*συνεντεύξεις μεταξὺ τῶν μαθητῶν*» κ.ἄ. Χαρακτηριστικὸ τῆς προχειρότητας τῆς προτάσεως εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι, χωρὶς καμία γνώση τῶν κύριων ἱστορικῶν περιόδων, ζητεῖται ἀπὸ τοὺς μαθητὲς νὰ μελετήσουν τὴν ζωὴ φημισμένων προσωπικοτήτων τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, γεγονότων τοῦ παρελθόντος καθὼς καὶ νὰ ἐξοικειωθοῦν μὲ τὰ ἐργαλεῖα τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης (!).

Τὸ μόνο πὸν ἐπιτυγχάνει ἡ πρόταση διδασκαλίας μιᾶς τέτοιας ὕλης εἶναι ἡ σύγχυση καὶ ἡ ἀποδιοργάνωση τῆς μαθησιακῆς διαδικασίας χωρὶς τὴν γνώση μιᾶς κύριας περιόδου τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ὅπως εἶναι ἡ Ἱστορία τῆς Ἑλληνορωμαϊκῆς Ἀρχαιότητος, ἢ ὁποία κανονικὰ διδάσκεται σήμερα.

Μετὰ τὴν ἀσύνδετη αὐτὴ παρεμβολὴ ὕλης γιὰ ἓνα ὁλόκληρο σχολικὸ ἔτος, προτείνεται στὴν Ε΄ Δημοτικοῦ νὰ διδαχθῆ «*ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξη ἀπὸ τὴν προϊστορία ἕως τὴν ὀθωμανικὴν κατάκτηση καὶ λόγῳ τοῦ μεγάλου χρονικοῦ εὗρους ἢ ἔμφαση τοῦ μαθήματος νὰ δίδεται στὶς σημαντικὲς κοινωνικὲς καὶ πολιτισμικὲς ἀλλαγές*» καὶ λιγότερο στὰ γεγονότα καὶ στὰ πρόσωπα ! Δηλαδή, ἔχει σωρευθῆ στὴν ὕλη μιᾶς μόνον Τάξης ἢ διδασκαλία τοῦ κυρίου κορμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας (Προϊστορία, Ἀρχαία, Ρωμαϊκὴ καὶ Μεσαιωνικὴ), διαρκείας 3.500 ἐτῶν, πὸν μέχρι τώρα διδασκόταν στὴν Δ΄ καὶ Ε΄ Δημοτικοῦ. Ἀκολουθεῖται καὶ ἐδῶ ἡ ἴδια ἀντιεπιστημονικὴ καὶ ἀντιπαιδαγωγικὴ ἀντίληψη νὰ μὴν ἐπιχειρῆται ἐπικέντρωση στὰ γεγονότα καὶ στὰ πρόσωπα, ἀλλὰ ἐπιλεκτικὴ καὶ ἐπιφανειακὴ προσέγγιση κοινωνικῶν ἐξελίξεων κατὰ τὴν ἀδηλὴ καὶ πιθανὸν ἰδεοληπτικὴ κρίση τῶν προτεινόντων. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀντιπαιδαγωγικῆς συσσώρευσης μιᾶς τόσον ἐκτενοῦς ὕλης ἀναμφισβήτητα θὰ εἶναι: ἡ πλήρης σύγχυση, ἢ ἀδυναμία στοιχειώδους ἀφομοίωσης καὶ τῶν κεντρικότερων ἀκόμη περιόδων καὶ θεμάτων τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας (ὅπως ἡ δημιουργία τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, ὁ ἑλληνορωμαϊκὸς πολιτισμὸς καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ Βυζαντίου στὸν νεώτερο ἑλληνικὸ καὶ εὐρωπαϊκὸ πολιτισμὸ) καὶ τελικὰ ἢ ἀποστροφή τῶν μαθητῶν πρὸς τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας.

Στὴν ΣΤ΄ Δημοτικοῦ προτείνεται ἢ μέχρι σήμερα διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης σὲ ὅλες τὶς ἐκφάνσεις της νὰ ἀντικατασταθῆ μὲ τὴν διδασκαλία τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως «*ἀπὸ τὸν 15^ο αἰῶνα ἕως σήμερα μὲ ἔμφαση κυρίως στὶς κοινωνικὲς καὶ πολιτισμικὲς ἀλλαγές καὶ λιγότερο στὴν ἐξέταση συγκεκριμένων προσώπων καὶ γεγονότων*». Μὲ τὸ τουλάχιστον παράδοξο αὐτὸ σκεπτικὸ ἢ διδασκαλία τῆς

Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης, ποῦ γένησε τὸ νεώτερο ἑλληνικὸ κράτος, ὑποβαθμίζεται οὐσιαστικά. Τονίζομε μάλιστα ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης ἔχει δραματικὰ συρρικνωθῆ καὶ ἀπλῶς συγκαταλέγεται ὡς ὑποκεφάλαιο σὲ μία ἀπὸ τὶς 5 διδακτικὲς ἐνότητες μὲ τίτλο «Ἡ ἐποχὴ τῶν ἐθνικῶν κρατῶν» καὶ σὲ ἓναν ἀπὸ τοὺς 10 θεματικοὺς φακέλους μὲ τίτλο «Οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἐπανάστασης καὶ οἱ ἄνθρωποι στὴν Ἐπανάσταση». Ἐπιπλέον, προτείνεται οἱ ἐκπαιδευτικοὶ νὰ *«ἐπιλέγουν ὀρισμένους ἀπὸ τοὺς φακέλους αὐτοὺς γιὰ νὰ τοὺς μελετήσουν μὲ τοὺς μαθητὲς τους»*. Μὲ ἄλλα λόγια, θὰ μποροῦν, ἂν ἐπιθυμοῦν, ἀκόμη καὶ νὰ παραλείπουν ἐντελῶς τὴν διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης ! Σημειώνομε ἐπίσης ὅτι στὶς διδακτικὲς ἐνότητες καὶ στοὺς θεματικοὺς φακέλους τοῦ μαθήματος οὐδεμία μνεῖα γίνεται (τυχαῖα ἄραγε;) στὸ Ἔπος 1940-41.

Ἐξ ἄλλου, τὸ εὔρος τῆς προτεινόμενης ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ διδασκτέας ὕλης «ἀπὸ τὸν 15^ο αἰῶνα ἕως σήμερα» δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ ἀφομοιωθῆ ἀπὸ μαθητὲς 11 ἕως 12 ἐτῶν, καὶ μάλιστα μὲ μία νεφελώδη προσέγγιση *«κοινωνικῶν καὶ πολιτισμικῶν ἀλλαγῶν»* (π.χ. τὰ παιδιὰ τῆς ΣΤ΄ Δημοτικοῦ *«νὰ ἐξηγήσουν τὰ αἷτια καὶ τὴν ἔκταση τῶν συγκρούσεων»* τῶν δύο Παγκοσμίων Πολέμων). Μόνον ἀποτέλεσμα κι ἐδῶ θὰ εἶναι ἡ σύγχυση καὶ ἡ ἀποστροφή πρὸς τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας.

Συμπερασματικά, στὸ Δημοτικὸ ἢ ἑλληνικὴ ἱστορία στὴν διαχρονία τῆς ὑποβαθμίζεται, δὲν διδάσκεται συστηματικὰ μὲ ἐνταξὴ στὶς θεμελιώδεις περιόδους τῆς, ὥστε νὰ κατανοηθῆ ἡ ἀδιάσπαστη ἱστορικὴ συνέχεια, ἀλλὰ μὲ ἐπιλεκτικὴ προσέγγιση τῶν κοινωνικῶν, ιδεολογικῶν καὶ πολιτισμικῶν ἐξελίξεων. Προφανῆς εἶναι ὁ στόχος νὰ διαπλάσουν οἱ μαθητὲς μόνον κάποια ἱστορικὴ καὶ ὄχι ἐθνικὴ συνείδηση. Ἡ καλλιέργεια τῆς ἐθνικῆς ταυτότητας ὀριοθετεῖται ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ μονομερῶς στὸ πλαίσιο μιᾶς *«πλουραλιστικῆς καὶ ἀνεκτικῆς»* ταυτότητας καθὼς καὶ σὲ περιβάλλον πολυπολιτισμικότητας. Ἡ καλλιέργεια τῶν ἀξιῶν, στὴν ὁποία δίδεται ἔμφαση, ἐπικεντρώνεται σὲ ζητήματα τοῦ παρόντος, ἐνῶ παραβλέπονται συνειδητὰ οἱ παραδοσιακὲς ἀξίες τοῦ ἑλληνοκεντρικοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

Στὸ πρόγραμμα τοῦ Γυμνασίου (Α΄ – Γ΄ Γυμνασίου) καὶ στὴν Α΄ Λυκείου, ἂν καὶ γίνεται ἀναφορὰ στὶς χρονικὲς περιόδους τῆς Ἀρχαιότητος, τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Νεότερης καὶ Σύγχρονης Ἱστορίας, τὸ κέντρο βάρους δίδεται στὴν Εὐρωπαϊκὴ καὶ Παγκόσμια Ἱστορία, ἐνῶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία συρρικνώνεται καὶ περιθωριοποιεῖται. Αὐτὸς ἄλλωστε εἶναι καὶ ὁ στόχος τῆς πρότασης, ὅπως ἀπερίφραστα τονίζεται στὸ κείμενο: *«νὰ ἐνταχθεῖ ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία στὸ πλαίσιο τῆς εὐρωπαϊκῆς καὶ παγκόσμιας καὶ νὰ προσεγγιστεῖ ὡς τμῆμα εὐρύτερων καὶ πολυπλοκότερων ἱστορικῶν συνθηκῶν καὶ διαδικασιῶν ...»* καί, ἐπιπλέον, *«νὰ δοθεῖ ἔμφαση στὴν κοινωνικὴ καὶ πολιτισμικὴ ἱστορία (ἱστορία τῆς ἐργασίας, ἱστορία τοῦ φύλου, ἱστορία τῆς παιδικῆς ἡλικίας κ.τ.λ.)»*. Μὲ αὐτὸ τὸ σκεπτικὸ δὲν ἀποτελεῖ ἔκπληξη τὸ γεγονός ὅτι στὴ Γ΄ Γυμνασίου ἢ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση ἰσοπεδώνεται διδασκτικὰ ἀνάμεσα στὶς ἄλλες ἐπαναστάσεις τοῦ 18^{ου}-19^{ου} αἰῶνα. Ἡ μόνη εἰδικὴ μνεῖα γιὰ τὴν Ἐθνεγερσία τοῦ 1821 στοὺς «Θεματικοὺς φακέλους» ἀφορᾷ τὶς πολιορκίες τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ τοῦ Μεσολογγίου. Εἶναι σαφὲς ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας γίνεται βορὰ στὸν βωμὸ μιᾶς κακῶς ἐννοούμενης παγκοσμιοποίησης, ἀλλὰ καὶ θύμα ιδεοληψιῶν.

Ἀντιθέτως, χάριν τῆς στοχοθεσίας αὐτῆς, δὲν ἀναφέρεται ἡ οὐσιαστικὴ ἐπίδραση ποὺ ἄσκησε ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς στὴν διαμόρφωση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ.

Μὲ βάση ὅλες τὶς παραπάνω παρατηρήσεις ἐκφράζομε τὴν πλήρη ἀντίθεσή μας καὶ θεωροῦμε ὅτι οἱ προτάσεις αὐτὲς δὲν πρέπει νὰ ἐφαρμοσθοῦν, διότι, ἀντίθετα πρὸς τοῦ πραγματικοῦ στόχου τοῦ μαθήματος, θὰ προσφέρουν στοὺς μαθητὲς ἐλλιπέστατη καὶ ἀποσπασματικὴ γνώση τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καθὼς καὶ μονομερῆ προσέγγιση κάποιων κοινωνικῶν καὶ πολιτισμικῶν ἐξελίξεων τοῦ ἱστορικοῦ γίνεσθαι, κατὰ τὴν ἰδεοληπτικὴ ἐπιλογή τῶν προτεινόντων.

Τὸ Δ.Σ. τῆς Ε.Ε.Φ.